

Nestverstoringen bij Blauwe Kiekendieven *Circus cyaneus*

Peter de Boer

In 2009 telde Nederland 19 paren Blauwe Kiekendief, op twee na alle broedend op de Waddeneilanden. Dat is nog maar 15% van het aantal paren dat in 1994 werd vastgesteld (Klaassen *et al.* 2009). Alle reden om voorzichtig met de resterende paren om te springen, zou je denken. Helaas, op Terschelling was in het broedseizoen van 2009 sprake van overmatige belangstelling van fotografen voor nestplaatsen van Blauwe Kiekendieven. Dit is geen nieuw verschijnsel, maar voor het eerst is het ten koste gegaan van een nest met jongen.

Het ging om een nest dicht bij een fietspad, parallel aan de openbare weg. Deze locatie was bij meerdere fotografen bekend. De fotografen werden vaak gezien terwijl ze liggend in de berm wachtten op een prooiovergabe, een populair onderwerp voor een plaatje. Eerder in het seizoen had een onderzoeker van SOVON bij dit nest een fotograaf in het terrein betrapt. SOVON doet al vanaf 2004 een studie naar deze soort op de Waddeneilanden. Het betreffende nest bevatte maar liefst vijf bijna volgroeide jongen, een ongekende luxe in de kwijnende populatie. Tijdens de laatste nestcontrole op 24 juni bleken echter alle jongen te zijn verdwenen. Er was een breed pad naar het nest gemaakt (Foto 1). Het is zeer ongebruikelijk dat in dit stadium de jongen nog sneuvelen. Gezien ook het feit dat er geen enkel dood jong, of resten ervan, werd gevonden, bestaat het vermoeden dat deze jongen voor de handel zijn verzameld.

Bij het naburige nest, op nauwelijks een halve km afstand, bereikte één jong bijna het vliegvlugge stadium. Dit jong werd echter enkele meters naast het nest dood gevonden, in de grond getrapt. Bij dit nest, zowel als bij een derde nest in een berkenbosje, waren op 50-80 m afstand schuilplekken en wachtposten gesnoeid met zicht in de richting van het nest (Foto 2). Dit duidt sterk op fotografenwerk. Deze bevindingen waren voor Staatsbosbeheer aanleiding de surveillance aan te passen en te intensiveren.

Het leeggeroofde nest is des te pijnlijker omdat het om een van de weinige nesten ging waar een substantieel aantal jongen zou uitvliegen. Ter vergelijking: op heel Terschelling vlogen in 2009 maar 5 jongen uit, verdeeld over 3 nesten. De Nederlandse populatie Blauwe Kiekendieven staat op de rand van uitsterven en is gebaat bij de aanwas van jonge vogels. Al eerder is benadrukt dat het zeer wel mogelijk is vogels te fotograferen zonder verstoring te veroorzaken. Daarvoor is kennis van zaken nodig. Dat neemt niet weg dat er veel fotografen zijn die koste wat kost hun plaatje willen maken, en zich daartoe hinderlijk in de buurt van nesten ophouden. Dit alarmeert niet alleen de broedvogels, maar trekt ook de aandacht van predatoren en kwaadwillende mensen (Bijlsma *et al.* 2006).

Dit door fotografen gemaakte pad leidde naar het nest van een Blauwe Kiekendief bij Formerum aan Zee (west), en was vanaf 10 meter afstand zichtbaar, 24 juni 2009 (Peter de Boer). *Path to nest of Hen Harrier, visible from a distance of 10 m, made by photographers, the island of Terschelling, 24 juni 2009.*

Gesnoeide standplaats van fotografen op 70 meter afstand van het nest van een Blauwe Kiekendief, Formerum aan Zee, 24 juni 2009 (Peter de Boer). *Removed vegetation to allow unobstructed view towards the nest of a Hen Harrier, island of Terschelling, 24 June 2009.*

Een herhaalde oproep vanwege de kwetsbaarheid van vogels tijdens de broedtijd is daarom op zijn plaats. Als de aanwezigheid van fotografen ertoe leidt dat vogels gaan alarmeren, is het devies altijd: acuut vertrekken. Dit geldt ook wanneer de fotograaf zich op een openbare pad bevindt (en zich theoretisch kan beroepen op zijn 'recht' zich daar te bevinden). Er zijn inmiddels diverse gedragscodes voor fotografen in omloop (Birdpix, Nederpix, Vroege Vogels), dus toestanden à la Terschelling zijn onnodig.

Summary

Boer P. de 2010. Disturbances at nests of Hen Harriers *Circus cyaneus*. De Takkeling 18: 105-107.

The Hen Harrier is a rare breeding bird in The Netherlands, nearing its extinction rapidly. Only 19 pairs were recorded in 2009, of which 17 on the Wadden Sea Islands; this is just 15% of the numbers registered in 1994. On the island of Terschelling, two nests were disturbed in 2009. Both nests had been the focus of attention of photographers, as visible from the trampling of vegetation and the creation of clearly visible paths to the nest. One of these nests is supposed to have been raided for commercial purposes (chicks removed), at the other nest one of the chicks was found nearby, deliberately trampled to death. Both nests may have been easier to find by people with bad intentions because of the behaviour of photographers. Codes of conduct for photographers are now available from several organisations, and disturbances are therefore unnecessary.

Literatuur

- Bijlsma R.G., van Geneijgen P. & Koks B. 2006. Scoren en geld maken: roofvogels als consumptie-artikel en bron van inkomsten. De Takkeling 14: 119-129.
- Klaassen O. de Boer P., van den Bremer L. & Dijkse L. 2009. Blauwe Kiekendieven op de Waddeneilanden in 2008. SOVON-onderzoeksrapport 2009/14. SOVON, Beek-Ubbergen. www.staatsbosbeheer.nl

Adres: Keerweer 23, 6862 CD Oosterbeek, peterdeboer@fastmail.nl.